

ניצוצי אורה מתורתם ודרכיהם של אבותינו ורבותינו הקדושים מאורי הדורות זיע"א

וישלח יעקב

כתב הגאון רבי אלחנן וסרמן זצוקלה"ה בקונטרס עקבתא דמשיחא:

ההצלחה תלויה לפי ערך הבטחון בה', 'ברוך הגבר אשר יבטח בד' (ירמיה יז, ז). ואילו ברוחניות כתוב (מיכה ז, ה), 'אל תבטחו באלוף', זה הקב"ה.

ויאבק איש עמו עד עלות השחר

כתב הכתב סופר:

צ"ב מאחר דכבר אמר ויאבק איש עמו מאי צריך עוד לומר בהאבקו עמו, הלא ידענו שהיה כן. ועוד יש לדקדק טובא. ואומר, הנה רש"י כתב שני פרושים בויאבק, לשון אבק שהיו מעלים עפר ברגליהם ע"י נענועים, או שחבקו ואבקו בזרועותיהם. הנה פירוש הראשון שהעלו עפר כן דרך שונאים שרוצים להפוך זה את זה, אבל לחבק בזרועותיהם זה דרך אוהבים שמחבקים ומנשקים וזרועותיהם חבוקים זה עם זה.

ונ"ל בענין הזה, הנה כבר ידוע שמעשי אבות סימן לבנים, והנה בשני אופנים מתחכמים האומות לרדות בישראל ולנטותם מדתם, או ע"י גזירות ושמדות בישראל ר"ל, כאשר היה מלפנים, ובאמת כאשר יענו אותם כן ידבקו יותר באלקים וישבו אל ה', כדכתיב (דברים ד, ל) בצר לך וכו' ושבט עד ה' אלקיך, גודרים גדרים ופורשים עצמם ביותר, לא בדרך זה וכבשו האומה ולא באלה ינתקו מוסרות התורה.

אבל יש דרך אחר, שיקרבו את ישראל ויאמרו להם אחינו אתם ויתנו להם שארית בארץ וחירות, ואנו רואים כי ע"י זה ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, וכמה בעוה"ר אשר רוצים לקרב עצמם, יאכלו וישתו עמהם, ואם על אף כל זאת לא אלמן ישראל, מ"מ בדרך זה ינטו ישראל מדרך הישר, פוסחים על שתי סעיפים, לא יעמדו בחזקה ובדת אלקים.

וזה מרומז כאן, ויאבק איש עמו, היינו שהעלו אבק כאנשים המתחרים ריב, שהאומות רוצים להפך האומה הישראלית להכותם ולהפילם ארצה בל יקומו ר"ל, וירא שאין יכול לו, שא"א להפילו לאבדו ולשכח דתו בדרך זה, ויגע בכף ירכיו ותקע כף ירך יעקב, היינו שהועתק ממקומו ולא עמד במישור ולא היו רגליו רגל ישרה לעמוד בחזקה בהאבקו עמו, שהאביק עמו שאבקו בזרועותיו והראה לו סימני אהבה, ע"י זה ותקע כף ירכו כנ"ל.

והשתא אתי שפיר נמי לרמז במה הכתיב ויזרח לו השמש והוא צלע על ירכו, היינו כשיזרח השמש וחשכת הגלות מתמעטת והאיר להם, אז הוא צולע על ירכו, פוסעים על שתי סעיפים, ונאה עניותא לישראל עד יבא גואל צדק בבי"א.

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה

כתב הכלי יקר:

מצינו לרז"ל שדברים עמוקים שהשגתם קשה, נמשלו לגידוין כמו שפירש"י פרשת יתרו על פסוק ותגיד לבני ישראל, וההשגה נקראת בלשון אכילה, כמו שמצינו בד' שנכנסו לפרדס שעל החקירה הנסתרת מעיני כל חי מביא פסוק דבש מצאת אכול דרך ורמז במצוה זו לדורות למנוע מישאל החקירה בנסתרות כמ"ש אין לך עסק בנסתרות כי יש לחוש פן יהרסו שכלם ויבואו לידי אפיקורסות, כי לא רבים יחכמו להבין כל הסודות על מתכותנתם, מצד היות שכלם עובר בעמק עכור כי הבלי העולם הזה והמדותיו מבלבלין שכל האדם, ורמז במניעת אכילת הגיד לדורות, להיות לזכרון בין עיניהם כי מנע ה' מהם פרי עין הדעת, שלא יאכילו את שכלם דברים קשים כגידוין, כי נגע בכף ירך יעקב ואם ליעקב השלם קרה מכשול זה לפי שעה כשנטה קצת מדרך השווי, מה יעשו אזובי הקיר אשר רוב עסקיהם בהבלי העוה"ז והמדותיו, על כן לא יהיה להם עסק בנסתרות כ"א יחידי סגולי הדור כר"ש בן יוחאי ודוגמתו, אשר קצו ומאסו בהבלי העוה"ז כיעקב כי אם לפי שעה קרה זה ליעקב, על שנתר לבדו לכדו, ובלי ספק שאחר שקרה לו ענין התאבקות של סמאל הרגיש בחטאו וסר מן הדרך ההוא, וראיה לדבר שנאמר ויבא יעקב שלם, ודרשו חז"ל שלם בתורתו, ופירוש זה דבר יקר הערך והמשכיל ישמע ויוסיף לקח.

בשביל כלל ישראל יש בתורה ציונים ברורים בין אלה גם על אודות יחס היהודים בגלות לגבי אומות העולם, אם לא הולכים אחרי עצת התורה, מכניסים את כלל ישראל לסכנה חמורה. עד דורותינו האחרונים ערכו היהודים את מדיניות הגלות שלהם בהתאם לעצת התורה. התנאים טרם שהלכו לרומא לבטל גזירות קשות היו נוהגים ללמוד את פרשת יעקב ועשו ושם מצאו קוים לפעולתם (רמב"ן וישלח). בדורנו אנו בטלו את כבוד התורה, אצל התורה באים רק עם שאלות בעניני אמירת קדיש, שאלות מדיניות ז.א. שאלות הנוגעות לכלל ישראל מפקיעים מתחת סמכותה של התורה המוסמכים לברר שאלות אלה הם המדינאים המקצועיים והסופרים, המה הם מנהיגי הדור.

מאיזה מעין הם שואבים את שיטותיהם הפוליטיות? מתורתם הם נהי' ככל הגוים. בתורת ה' מזלזלים. כשם שיש לפי דעתם לחקות את הגוים בכל שטחי החיים, כך גם יש לחקותם בשטח המדיני והמפלגות, הם אינם יודעים או יותר נכון מסרבים לדעת את האמת, שלולא היו היהודים נוקטים תמיד בשיטת הנהי' כגוים, כי עתה כשם שנמחקו עמים גדולים וכבירים מהם, לא הי' נשאר גם למו זכר, לאדם חושב ברור כי דברי ימי ישראל הולכים במסלול יחיד ומיוחד שאין דומה לו בכל אומה ולשון, הנוקטים בשיטות רגילות ביחס למדיניות הגלות של היהודים, מודדים במדה מזויפת ושוקלים במשקל מרמה. סחורות מודדים במטרים וחלב בליטר או בכוסות. הבא למדוד משקה במטרים וסחורה בליטרה הרי הוא משוגע.

אלה הם המדינאים החדשים שלנו. הם מודדים במידה בלתי מתאימה. השיטות המתאימות לגבי עמים היושבים על אדמתם, אינן מתאימות לגבי מצב היהודים. מדיניות נבונה דורשת להתחשב עם התנאים, כשם שמצבנו הוא מיוחד במינו, כך גם מיוחדות הן השיטות המדיניות שלנו. השיטות רשומות בתורה אשר חזתה את הכל מראש, וגם הגידה את הכל מראש. אלפי שנה הוכיחו עד כמה צדקו שיטת התורה.

מה הן שיטות התורה? "שלוש שבועות השביע הקב"ה את ישראל: אל תמרדו באומות" (כתובות קיט.) זאת היא אחת משלוש השבועות, שיהודים לא יהיו מהפכנים. "ירא את ה' בני ומלך ועם שונים אל תתערב". התרו בנו: אם מקיימים אתם את השבועות מוטב ואם לא הרי דמכם הפקר כדם צבי ואיל "השבעתי אתכם בצבאות ובאילות השדה".

עם לכן גרתי

כתב הגאון רבי אלחנן וסרמן זצוקלה"ה בקונטרס "אומר אני מעשי

למלך":

והקדוש בעל ח"ח ז"ל היה מפרש דברי יעקב אע"ה 'עם לכן גרתי' ולא למדתי ממעשיו הרעים (רש"י), כי הכוונה בזה שהתאונן על עצמו שלא הגיע במעשיו הטובים להנהגתו של לבן במעשיו הרעים, ויעקב אמר על עצמו שלא התאמץ כ"כ במע"ט כמו לבן במעשים רעים. וכן אנהנו צריכים להתבונן בהתנהגותם של תלמידי לבן כדי ללמוד איך להתנהג במע"ט.

ורואים אנחנו אצל כל הפרטייען, כי אף שהפרגרמות שלהן הם ע"ד גשמיות, אבל למעשה עיקר תשומת לבם לרוחניות להפיץ כפירה והפקרות, ככה גם אצלנו עיקר עבודתנו צריכה שתהא רוחניות, להפיץ דעת תורה ויראת ה'.

והשמחים לנצחונות היראים בעינינו גשמיים, יש לאמר להם כמו שאמר שר צבא ידוע אחרי נצחון אחד שהיה לו, ובנצחוננו זה אבד מחצית העם אשר אתו, עוד נצחון אחד כזה ואבדתי. כי הנצחונות הגשמיים עולים במחיר יקר מאד, בהפסד הרוחניות. והכוחות שמבזבזים לנהל מלחמה בדברים גשמיים, אילו נשתמשנו בהן לרוחניות, היו התוצאות יותר נכבדות ונעלות. כי הגשמיות היא בידי שמים והרוחניות בידי אדם. ובגשמיות